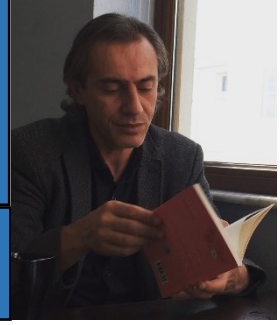

İNSAN OLMAYA GİTTİM; HELE BİR DUR! DÜRDÜM REALİZMİ PİSİKOLOJİYE GELİYORUM!

İLHAMİ İNCEÖZ

*Kadr-i dürr ü gevher-i âlem bilir
Âdemi ammâ yine âdem bilir
Şeyh Gâlib*

Bir kara gece, daha önceki günlerde ekranda izlediğim bir haberle dolu, bir kâbus gördüm. Kâbus bu ya, yakama yapışmış kendim, kendime habire, bir şeylerin hesabını soruyordu. Dante'den, Hesse'den, Kafka'dan ya da Faulkner'in romanlarında aynı olayı anlatan farklı ve arızalı tiplerinden biri değildi bu. Basbayağı bendim, evet, kendim! Fırladığım gibi benliğimden, kendimi nasıl bulduysam hayal aleminde ve mesele de neyse artık, yakama yapışmış kendime, siz deyin bir yıl, ben diyeyim, üzerine ülke yıllarca hesap verdim.

Verdim ama ne meseleyi biliyordum ne de kendi ellerimin hıncıyla ne için kendimi boğazladığımın bir nebze farkındaydım... Zor bela kendimi kabustan kurtarıp uyandım... Çok sonraları bir gün, ansızın, elimde içmekte olduğum çayın sıcak cam bardağını tutarken, o kâbusta verdiğim hesaptan zihnimde kalmış, şu kıt'a ve o kâbusta boğazlandığım ân geliverdi aklıma:

*“Şairlik tahtın, ozanlık tâcın mı var?
Şiirle, yazı yazandan, bâcın mı var?
Neyin var, Lut gölün mü Mirâc'ın mı var?
Erdim, diyorsun da insan oldun mu sen?”*

Dondum ama yüzyıllarca kaldım. Bana neler yaşattı, neler, neler...Dinleye dinleye, yaralı ceylana döndüm... Çay bardağının sağ avcumu verdiği sıcaklık, beynimi yakınca, daldığım yüzyıllık çöllerden yazı yazmaya uyandım!

1.HELE BİR DUR! Sürdüm kalemimle, aklın kâğıttan tarlasını... Kendime tembihle başladım. Hele bir dur! Zaten, “Ben” buraya, yani şu anda karşınızda olduğum yere, kör noktaya, nasıl geldim bilmiyorum aslında. Aslında bana kalsa, en azından on bin yıla dayanan upuzun bir hikâyedir bu. Hem yolculuğumun ne zaman başladığının, ben bile bilincinde değilim.

Yolda bunu sorarak beni uyandıranlar da olmadı hiç. Şimdi ha bire kendi kendime sorup duruyorum diye de bunu açıklamayı göze alamam ve nerde, nasıl biteceğini de söyleyebilecek bir yerde, bir konumda da değilim hem. Belki de şu an, pusulam tersine tersine dönüyor yahut haritamı yitirdim, bir

kutbun kayıp karasının kıyısındaım belki de. Belki de hiç hazırlıksız yola koyuvermişler beni. Haydi git! Denilerek, kendi halime bırakılmışımdır, ne bileyim, anlatmanın uzun süreceğini de söylemişken, niye bu kadar açıklama yapma gereği duyuyorum onu da bilemiyorum şimdi.

Başladım mı duramıyorsun bazen, zaten hep böyledir. İnsan tabiatı, bir başlangıç, bir ipucu yakaladı mı asla bırakmaz, sonuna dek götürmek ister sohbetini.. Bir dersle yahut bir cıfcaflı ana fikirle meseleyi bitirene dek. Hafızanıza, kendilerine ait bir çiviıyі çakma zaferini onlara bahşettiğiniızi görene dek, konuşmaya ya da anlatmaya devam ederler. Kimileri de sadece sizi yenmek ya da ezmek istiyordur sordukları ve anlattıklarıyla. Karşınızda hoyratça dile getirdikleriyle mağlup etmiş bulunduğu, sizin o ölüünüzü, sıkıcı kelimeleriyle yıkayıp sarmalayarak...

Sonra da ortadan kaldırmak için, ıssız bir filozoflar mezarlığına defin işini yapmakta bulunduğunu, kendi aklında tahayyül ede ede konuşurlar, susmazlar. Har vurup harman savururlar iki dudağı arasında, kelime hasadını... Bunca yıl onun biriktirdiğı havsala kılıçtan keskin, kulağınızı çizerek aklınıza akarken, zoraki dinlemeye durduğunuz güya sihirli sanılan o boş kelimelerce esir alınırsınız... Ben o insanlardan olmayacağım! Olursam da...! Neyse! Beni böyle çok vurdular, çok yatırdılar düş cezaevlerinde, yine de insan kalmaya gittim.

Siz de öyle yapın bana karşı! Hem yalnızlık sultanlığınızın sarayları, bu küçük hallerden kazandığınız, dökmediğiniz-dökemediğiniz kumlardan, tuğla tuğla örölüyor! Üç günlük dünya dediğiniz, yetmiş iki saat ediyor ama kimi yaşayanlara sorsanız, bu tuğlalar yüzünden, onlarca yüzyıldan daha uzun... Kimileri için dökemediğı kumlar ya da huylar yalnızlık sarayında tuğla değil, böbrekte taş, gözlerde yaş, sızlayan diz, ağrıyan baş oluyor.

Gâm yapmayın kendinize, çünkü zaten ne oluyorsa, biz insana oluyor bu alemde! Bunu en çok şöyle anlarız! Dünyayı dışarıdan, ah bir görsek! Ya da her sabah ilk iş olarak uyandıığımızda onu bir önümüze koysalar! Sonra bize günü yaşatsalar, var olmak ne güzel olurdu! Hatta üstüne bir dış ses ki, düşün, Dursun Ali Erzincanlıdan daha güzel bir sesle, daha güzel bir vurguyla konuşuyor...“Desem ki! Sabah mahmurluğunda, rüzgârların en ferahlatıcısı, senin yüzüne vurmakta... Desem ki... Güneşin sarı saçları eflı efil esen bu rüzgârda, tel tel gelip gelip yüzünü okşamakta!

Desem ki...Yaratılan, yaratılmış hiçbir şeyde olmayan bir elbiseyle giydirildin. O elbiseyi her fırsatta, yırtıp üstünden atanları, atacakları saymazsak! Şu bol nakışlı tabutluğun içindesin, cennet bahçesi gibi gelecek sana, çiğ olan, ham kalan insanların varlıklarını, “var”dan saymazsak! Donattık senin için nice bal, nice şerbet, nice pekmez... Ama pekmeze düşmüş kıllar misali insanlar, görmezsen, yok sayar yutarsan çok tatlı... Donattık, yeşil, donattık sarı, al mor, siyah ve beyaz...

Kar üstüne serptiğiniz, serpeceğiniz kırmızı lekeleri saymazsak, insan olmak da lekesiz, kar gibi bembeyaz... Desem ki korkma... Pandora'yı yaratanın harikası yuvarlak bir kutu bu! Bünyesinde hep kötülük, hep acı, hep pişmanlık ve üzüntü yok. Her şeye alim olanın sana özel mucizesi bu! Eşdeğer kendi mucizliğini felaketle değişen, mucize-i hüsrân olan insanları, insan hallerini saymazsak. Desem ki... Yolcusun, yoldasın, acele etmelisin. Kıymetlisin, ziynetlisin,.. Nimettensin nimetten, şereflişin, hürmetlisin!

Yok! Daralmasın yüreğin. Daralırsa, cennet bahçesi gibi döşenen bu bahçenin baharlarını düşün, sür yüzüne, açılırsın! Sen de her şeyi unutursun! Seyret bak! Döşendi, envai çeşit nimetle, yabanda acı ahlatı, yanık bademleri saymazsak! Haz verenlerinden ye, gördüğünle paylaş, Süsledik yıldız yıldız, göreceğin uçsuz bucaksız hudutlarına, her ne karanlık koymuşsak! Avcuna alabilsen, aslında ne şirin şeydir senin için şu Himalayalar ya da önündeki havuzda seyre dursan, korkutmazdı belki seni, suda çocuk gibi oynaşan balinalar! Desem ki... Ne güzel bir âlemdesin, âdem olamamış âdemleri saymazsak!”

“Ben” nerden geldim bu yolculuğa, şimdi neresindeyim, nasılım, hangi koydayım, hangi kıyıdaayım? Karada mı suda mıyım, ne boydayım, nece huydayım, yolculuk nasıl geçiyor, ne zaman sonuna geldim diyeceğim? Bilmiyorum! Onu da bilmiyorum ama yolculuk bu, biliyorum ki nereye kadar sürerse işte o vakit ben, upuzun bir hikâyem var size anlatılacak! deme kudretini ve cüretini

kazanmış bulunacağım. E, tabii siz yolda beni uyandırıp ha bire kendim gibi “nereye gidiyoruz?” diye sorma gafletinde bulunmazsanız. Tabii! Bir de o var!

2.DÜRDÜM REALİZMİ PİS-KOLOJİYE GELİYORUM. Bir otobüsten “İşte geldik!” diyerek indirilmiş ve bir pazar yerine bırakılmış insanlar gibiyiz, dünyada. Kimse kimseyi tanımıyor ama tanıyacak bir gün, kimse kimseyi umursamıyor ama umursayacak bir gün, kimse kimseyi sevmiyor ama sevecek, kimse kimseyi anlamıyor ama anlayacak! Ne zaman olacak, peki bu? Bilmiyorum! Süründüğüm realizm çok pis kokuyor, açıklamıyor bunu, bana da! Hızla koşuşturmacalara dalıyoruz, onu alıyor bunu satıyor, bir şeyler ya da birilerini arıyor buluyor, çoğu şeyi ve her şeyden çoklarını da kaybediyoruz. Günümüz gecemiz bu düsturla dolu.

Ne nerden geldiğimiz hakkında ne de bu pazaryerinin ne zaman dağılacağı hakkında, net bir bilgimiz yok. Zanların gölgesinde kelimelerle oynuyoruz! Farkında mısınız? Sadece pazardakilere uyup her şeyin yeniliğinden, eskiliğinden, şöylesi böylesi pahalılığından, eskiden böyle miydi ’den dem vuruyor, pazar mallarının kalitesinden sızlanıyor, gerçek malların daha sulu ve tatlı olduğu gibi şeylerden, pazardakilerin anlayışsızlığından, kabalığınan, açgözlülük ve hırslarından konuşa konuşa eritiyoruz saatlerimizi...

Ömürlerimiz, avcumuzdaki üç kuruş etmez kelime mezarlığı! Kızmayın tamam, kötü söz yok! Ömürlerimiz, hepimizin ölü kelimelerinin gömüldüğü, pahalı arsalar! Biz mi erken geldik dünyaya yoksa dünyadakiler çoktan gelip yerlerini almışlardı da biz boş kalan yerlere mi oturmak zorunda kaldık acaba? Neyedir bizdeki bu yılgınlık, nedir bu her şeyi bitmiş dağılmış ya da bozulmuş bağlar gibi düşleme hastalığımız, yeni günlerin kapımıza gelmesini zorlaştırmıyor mu bu?

Bence artık kendimize dönüp, kendimizi öyle çok yontmalıyız ki bizden attığımız fazlalıklar bir çağı değiştiren, yeni bir dünya yaratan buluşlar gibi, bizi ve etrafımızdakileri *“doğruların, dosdoğru yoluna”* eriştirsinsin... Hep başkalarını yontmaya, değiştirmeye çabalayan şu fani dünyada, kendi kabalıklarını yontmaya didinen ben, yalnız değilimdir elbet! Etrafımız sarılmış olsa da! Yaratılıştan bahsedilen eğitim yüzü görmemiş insan olmanın halleri, çiğ süt gibi, koklasanız bir garip, içseniz bir garip! Tahammül ede ede dikenlerle yaşamak yerine, dikenlerimi

yakarak, yolarak bir kenara ayırmanın nobranlığındayım.

Fazladan uzamış saçlarım gibi, fazlalığı batan çalılara dönmüş hırslarımı, kütlesi çok yer kaplayan nefret duygularımı, gönülde değil avuçta bile taşınmaz gördüğüm kıskançlık çamurunu, ben kendimden yonttum, yontuyorum, yontabilmişimdir belki de! Etrafımdaki nice insanı düşünerek! Belki de hala yolun çok, çok erken bir saatindeyim, sizlere bu afili cümleleri söylerken. Kırdığı bardakları masaya dizmiş, onları tekrar yapıştırıramamanın çaresizliğinde olan bir el ile yazıyorsam, ya bu satırları? Yok, sanmam! Yaş yirmi yedi ne çeyreği ediyor ne yarısı, *“romantik tecrübe”* dediğiniz yolun!

Yola çıkmanın verdiği arayış heyecanı, bir yeri geride bırakmanın cesurluğuna dayanarak, tüm yamuk hallerimi bir durağa bırakıyorum. Kimsenin geçmeyeceği, kimsenin görmeyeceği bir durak! Farkındayım, hastalıklar da coşkular da *“kaynağına”* yaklaşıldıkça çoğalır, yayılır. İnsan olmanın yamuk halleri, bu. Böyle diyor psikoloji! Allah

bütün psikolojimin cezasını versin, aklımı karıştırıyor çünkü! Hata yapmayacakken, hata yapmama; gül ağacıyken karaçalı olmama sebep oluyor. Tam kendimi bulacağım noktada, onun zincirlerini bileklerimde hissediyorum. Buna esaret deniyor. Ama ben zaten, ölümün esiriyim.

Ölüme esir olanlardan biriyim. Kaç esaret ister bu beden? Kaç kişiye mahpusluk yaparsam, özgürlük beratı verilecek bana? Bilmiyorum! Bilemiyorum! Bildiğim sadece, tüm yamuk hallerimi, bütün psikolojilerden sıyırıp eski bir durağa bırakıyor olduğum. Eksilsin böylelikle, etrafınızdaki ahlat dikenlerinden biri. Gül dalındaki çıkıntılar batmasın kimsenin canına, zor gelmesin hiç kimseye, sayılı dünya günlerinde gül koklamak! Belki böylelikle sayemde, açlığın kıyısında ölmüşlerin adına, birçok garip mideyi aşla doldurmanın huzuru gibi bir ütopya mutluluğuna ereriz.

Ömründe bir uzun yola gitmemiş köy kadınlarının gönlünden geçen denizi görme isteklerini gerçekleştirmiş gibi, sayemde hâz duyarız belki de! Görünmez olur belki, bizim yonttuğumuz kabalıklar ortadan kalkınca, Cami kapıları kilitten sıyrılır, somurtkan binalar çiçek açar, askeri binaların bahçeleri serinlikte aile çay bahçelerine döner... Ne bileyim, belki de, sayemde! Belki böylelikle, bizim nobranlığımız azalır da etrafımızdakiler bir derin soluk alır. Birleştiriverir, dağılmış tespih tanelerini nar taneleriyle harmanlayıp, kış meyvelerini yaz meyveleriyle, kış kelebeklerini yaz kelebekleri ile...

Dağ güllerini, konak çiçekleriyle... Hem bilinir ki, ‘‘Kurt ya da çakal korkusu yoksa, cümle hayvan hayat zamkı Su’ya koşar, ceylanlar suya iner, kuzular, kuşlar su kenarına dolar misali, ben atarsam hoyratlığımı, insanlar için dünya bir acayip yer olur işte! Belki de! Sayemde bahar gelir, bu cennet bahçesine! Baharı anlatmak için uzun cümleler kurmam gerekiyor şimdi, bahar, kısacık zaman diliminde gelip geçiyor olsa da onun etkisi yaz boyu devam ediyor, karanlık kalpli insanlar üzerinde. Somurtkanlar bazı sabahlar, sırf bahardan aldığı etkiyle dilediğince mutlu veya umutlu sabahlara, somurtarak uyanıyorlar.

Her şey bugün farklı olacak hissiyle doldurulmuş olarak ve öylece ilahi iyiliksever bir el sayesinde, yatağından şefkatle uyandırılmış bir şekilde kalkıyorlar, dünden tazelenen ama aslında üç gündür bayat, şu dünyaya...Dertli olanlarda da böyledir aslında, bu söylediğim durum; çünkü birbirlerinden farkları olmayan insanları ilk saymaya başladığınızda, somurtkan, dertli, yaralı, karamsar, kötü kalpli gibi sıfatlar ardı ardına sıralanıverir. Somurtkansa dertlidir, dertliyse somurtkan, yaralıysa dertlidir ve somurtur, somurtuyorsa yaralı ve dertlidir, karamsarsa somurtkan ve dertlidir, yaralı ve karamsardır, bu hep böyle süregider...

Allah, gene psikolojinin cezasını versin, aklımı karıştırmayı bırakmayacak hiç! İşte somurtkanlar gibi dertliler de taze gitmiş baharın etkisiyle kimi yaz sabahlarında hayata umutlu, huzurlu ve her şeyin farklı olacağı bir

gün edasıyla başlarlar. Ve aslında onlar da hiç bilmezler şunu. Bahar, kısa sürede tüketip kullandığımız bir merhem gibidir, ondan kalanları yaz akşamlarına saklarız. Acılı günlere, cenaze törenlerine, ayrılıklara, yalnızlıklara ve ağladığımız anlara saklarız. Bu her insan için böyledir. Hatta tuhaftır, şu da her insan için aynıdır.

Her defasında, güzel bir şey düşünmeyi denemeye hafızamızı zorladığımızda, gözlerimizin önüne ilk gelen görüntülerden biri hepimizde, taze bahar sabahlarına cıvıl cıvıl yürek kuşlarıyla uyandığımız, hızlıca hayata ve bizi dışarda bekleyen eşsiz bahar güneşine yetişmek için giyinmeye çabaladığımız, o mesut çocukluk günlerimiz olur...Allah psikolojinin hayrını da versin! Bazen hep farklı topraklarda, aynı çiçekleri açıyor çünkü!

İşte belki de bu yüzden bahar, mesut çocukluktan, çocukluk günlerinden asla kopamaz. Hafızamız ayıramaz ikisini birbirinden. Her daim birini, bir diğerrinin yanına yakıştırırverir. Edebiyatta da böyledir bu, tarihte de yazgımızın bizi zor günlere, zor durumlara, çıkmazlara, uçurumlara ve eyüllere götürüp bıraktığı anlarda da... Bu hep böyledir! Ben buraya nasıl geldim bilmiyorum aslında, aslında upuzun bir hikâyedir bu. Hem yolculuğumun ne zaman başladığının ben bile bilincinde değilim.

Yolda bunu sorarak beni uyandıranlar da olmadı hiç, şimdi birileri soruyor diye de bunu açıklamayı göze alamam ve nerde biteceğini de söyleyebilecek bir yerde, bir

konumda da değilim şu an. Haritamı yitirdim belki de belki de hiç hazırlıksız yola koyuvermişler beni. Haydi git! Denilerek, kendi halime bırakılmışımdır, ne bileyim! Anlatmanın uzun süreceğini de başında söylemişken size, niye bu kadar açıklama yapma gereği duyuyorum, onu da bilemiyorum şimdi!

Başladım mı duramıyorum bazen, insanlar da zaten hep böyledir. Bir başlangıç, bir ipucu yakaladılar mı asla bırakmazlar, sonsuza dek götürmek isterler sohbetlerini, bir dersle yahut bir karbonatlı ana fikirle bitirene dek.

İnsan olmaya gittim, daha dönmedim, denedim ama! Neyse, geliyorum!